

DOMOLJUB

Izhaja vsakega prvga
in tretjega četrtaka meseca.
Ako je ta dan praznik,
izide dan poprej. Cena
mu je 80 kr. na leto.
Izširati se sprejemajo in
plačujejo po dogovoru.

Slovenskemu ljudstvu

v poduk in zabavo.

Spisi in dopisi se pošiljajo:
Uredništvu „Domoljuba“,
Ljubljana, Semeniške ulice
št. 3. Naročnina in inserati
pa: Upravništvu „Domoljuba“,
Ljubljana, Kopitarjeve
ulice št. 3.

Štev. 19.

V Ljubljani, dne 1. oktobra 1903.

Leto XVI.

Kranjski deželni zbor.

(Prva seja dne 22. sept.)

Sv. maša in blagoslovljenje dvorca.

Ob pol 10. uri je v stolnici preč. gosp. kanonik Sajovic daroval slovesno sveto mašo, katere so se udeležili presvetli knezoškof dr. Jeglič, dež. predsednik eksc. baron Hein z okr. glavarjem Haasom, vsi katoliško-narodni poslanci, od nemških veleposestnikov baron Schwegel, Luckmann, vitez Langer in Ulm, od slov. napredne stranke Fr. Arko.

Ob pol 11. uri se je vršilo slovesno blagoslovljenje novega deželnega dvorca, katero je izvršil presvetli gospod knezoškof. Blagoslovljenja so se udeležili mnogi poslanci, dež. uradniki, na čelu jim g. deželni glavar, podjetniki, ki so izvršili razna dela.

Presvetli knezoškof je pred blagoslovljenjem navzoče nagovoril, rekoč:

Preden prekrasni novi deželni dvorec blagoslovim, zdi se mi umestno, da v tem slovesnem trenutku spregovorim nekoliko besedi o posebnem pomenu današnjega blagoslova.

Povabil me je za blagoslov plemeniti gospod deželni glavar v imenu deželnega odbora. Blagoslova se hočete udeležiti odposlanci ljudstva vse naše dežele. S tem pa

deželni odbor in poslanci priznavate, da stojite na temelju pozitivne vere v osebnega Boga, vsemočnega Stvarnika nebes in zemlje, od katerega prihaja vsaka oblast, torej tudi postavodajna oblast. Zato se pa gotovo tudi zavedate, da ste kot postavodajni faktor pred Bogom odgovorni ne le za svoje privatno življenje, ampak tudi za vsak korak javnega svojega delovanja v tem prelepem dvorcu. Odtod izvira Vaša dolžnost in trdno naše zaupanje, da bote po svojem najboljšem prepričanju in po vesti svoji delovali v splošni in pravi blagor onega ljudstva, ki Vas je odposlalo in tacega splošno koristnega delovanja od Vas pričakuje.

To je značilni pomen blagoslova naprošenega, da se izvrši po organih one svete cerkve, katere edina ima od Boga samega po Gospodu našem Jezusu Kristusu, Sinu živega Boga, pooblastilo, da blagoslavlja in zagotovi, da njen blagoslov ne bode brez vspeha za vse one, ki so dobre volje.

V tem smislu in pomenu pričenem sveto opravilo.

Otvoritvev.

Nato je deželni glavar pl. Detela otvoril sejo ob tri četrti na 12. uro z nagovorom, v katerem je pozdravil poslance in vlado, in podal kratko zgodovino o zgradbi

deželnega dvorca, v katerem se je vršila ta prva seja deželnega zbora. Voščil je poslanecem v novi zbornici blagoslova od zgoraj in mirnega plodonosnega delovanja. Dotaknil se je tudi žalostnih razmer na Hrvatskem in Ogrskem in končal s pozivom, naj poslanci zakličejo Njeg. Veličanstvu cesarju Francu Jožefu krepki: Slava!

Za deželnim glavarjem je še deželni predsednik baron Hein našteval razna vprašanja, s katerimi se bo moral pečati deželni zbor.

Po izvolitvi rediteljev in verifikatorjev dobi besedo voditelj katoliško-narodne stranke poslanec dr. Susteršič.

Dr. Šusteršič za pravico ljudstva.

Njegov prvi predlog je obsegal tisto točko iz programa katoliško-narodne stranke, katero si je ona zapisala na prvo mesto, namreč spremembo volivnega reda in deželnega reda. Njegov predlog se glasi:

„Deželni red in deželnega zbora volilni red za vojvodino Kranjsko se ima spremeniti v zmyslu razširjenja volilne pravice na vse. sloje prebivalstva.

Izvoli se poseben ustavni odsek 9 članov, kojemu se naroča, da nemudoma izdela dotična zakonska načrta in ju v najkrajšem času predloži zbornici.“

Dr. Šusteršič pravi, da kljub temu, da se današnji predlog deloma razlikuje od predloga stavljenega v zadnji seji, katoliško-narodna stranka stoji načeloma na stališču splošne in enake volilne pravice, resnične ljudske pravice, za katero se bode do zadnjega bojevala. V svesti smo si pa, da se splošna in enaka volivna pravica da doseči le preko izvenrednih dogodkov. Ne dá se vtajiti, da sedanji kritični položaj v celi monarhiji, nekako sili na izhod v smeri ustavnih prememb ki so neizogibne tukaj in onstran Litve! Te se ne bodo dale končno rešiti drugače, kakor v smeri razširjenja ljudske svobode. Upanje imamo, da bo po izrednih dogodljajih prišlo tudi do splošne in enake volivne pravice. Ta pravica je naš ideal, ideal ljudstva. Preko ideala pa nikakor ne zabljammo dnevnih potreb in zahtev. To je povzročilo, da smo danes stavili bistveno drugačen predlog. Obračam se sedaj do nam sovražnih

strank. Vi ste sami priznali tekom časa, da se volivni red v deželni zbor kranjski mora spremeniti. Naša dolžnost je ket zastopnikov velike večine ljudstva, da glas ljudstva poslušamo. Sestavili smo tak predlog, za katerega tudi Vi lahko glasujete. Naš glas je bil glas spravljivosti in mi ponudimo roko v svrhu preosnove vol. reda v blagor našega ljudstva. Naj se voli odsek, v katerem je prilika, da pridemo do pogajanj in da pridemo do preosnove, katero narod v deželi od nas pričakuje. Mi vemo, da ta zbornica po svoji večini ne bo priznala splošne in enake volivne pravice, zato se za sedaj zadovoljimo s splošno volivno pravico kot prvim korakom, kateri mora voditi neizogibno tudi do enake volivne pravice. Od vas je odvisno, da se pride do sporazumljenja, seve do takega sporazumljenja, kakeršno je mogoče pred veliko večino naroda v deželi. Od usode tega predloga je odvisna delavnost deželnega zbora. Ako sta deželni glavar in dež. predsednik povdarjala, da treba dela — mi smo pripravljeni za delo, pripravljene smo spremeniti se vsak hip v redno opozicijo, en pogoj pa mora biti izpolnjen — poštena volivna reforma mora biti zagotovljena. Ta palača, v kateri zborujemo, je zgrajena z ljudskim denarjem, z ljudskimi žulji, in lepše ne moremo praznovati današnjega dne, da na stežaj vrata odpremo onim, ki morajo dosedaj še zunaj stati. To bo najboljši plod božjega blagoslova! (Živahno odobravanje med katoliško-narodnimi poslanci in na galeriji.)

Izjava Tavčarjeva.

Dr. Tavčar pravi, da so bile besede dr. Susteršiča miroljubne in izjavlja imenom svojih somišljenikov, da bodo glasovali za nujnost stavljenega predloga. To naj se tolmači tako, da se ta zadeva, katera je nastala vsled korakov ene stranke v deželi, spravi na pot, v katero spada. Sicer se pa ne spušča v razpravo, katera stranka zastopa ljudstvo.

Izjava nemške stranke.

Baron Schwegel pravi, da bi za to vprašanje ne bilo treba nujnosti, vendar bo

njegova stranka glasovala za nujnost predloga, ker hoče, da se o tem vprašanju, ki je povzročilo precej razburjenja, na kak način dogovori. Iz tega še ne sledi, kako bodo glasovali Nemci o samem predlogu, pač pa naj se predlog izroči odseku. Naznanja predlog glede števila odseka. Njegova stranka bo skušala omogočiti delovanje deželnega zbora.

Nujnost dr. Šusteršičevega predloga soglasno sprejeta!

Nujnost predloga je bila soglasno sprejeta, kar so katoliško-narodni poslanci pozdravili z živahnim ploskanjem.

Volltev v odseke.

Poslanec Schwegel predlaga 12 članov v odsek. Tudi dr. Šusteršič se s tem strinja. Glede dr. Tavčarja pravi, da ni rekel, da njegova stranka ni zastopnica ljudstva, ampak da je naša stranka zastopnica velike večine ljudstva. Predlog, da se izvoli v odsek 12 članov, je zbornica soglasno sprejela, nakar je dež. glavar pretrgal sejo za 10 minut.

Dr. Šusteršič po preteku 10 min. predlaga v sporazumu z vsemi strankami, da se volijo vsklikom v odseke naslednji gospodje:

Ustavni odsek: Šusteršič, Arko M., Krek, Schweitzer, Jaklič, Ferjančič, Grasselli, Tavčar, Schaffer, Schöppl, Barbo in Schwegel.

Finančni odsek: Hribar, Majaron, Grasselli, Šusteršič, Povše, Krek, Žitnik, Arko Mihael, Schwegel, Schaffer, Barbo in Langer.

Upravni odsek: Tavčar, Božič, Pirc, Arko Fr., Pogačnik, Povše, Jaklič, Drobnič, Pakiž, Lichtenberg, Apfaltrern in Schöppl.

Verifikacijski odsek: Luckmann, Langer, Wurzbach, Grasselli, Ferjančič, Šusteršič, Schweitzer, Krek, Žitnik.

Odsek za letno poročlo: Dular, Pfeifer, Košak, Mejač, Rechbach. Ulm, Ferjančič, Božič.

Nujni predlog naših poslancev v zadevi ogrskih razmer.

Deželni glavar naznanja nujne predloge katoliško-narodnih poslancev. Prvi predlog je predlog dr. Šusteršiča, ki se glasi:

„Najvišje vojno povelje z dne 16. septembra t. l. daje deželnemu zboru vojvodine kranjske povod, biti tolmač čustev, ki navdajajo prebivalstvo dežele, in izraziti svoje patriotično veselje nad jasnimi in odločnimi besedami, spregovorjenimi z najvišjega mesta države napram razdirajoči preširnosti, ki se pojavlja v državni polovici onstran Litve“.

Po izbornem utemeljevanju dr. Šusteršičevem, ki je napravilo na zbornico velik vtisek, je govoril baron Schwegel rekoč, da soglaša z namenom predloga, ne pa z utemeljevanjem, ki je bilo po njegovi misli preostro proti Ogrom. Predlog se je izročil upravnemu odseku.

Vojaki tretjeletniki.

Fr. Ferjančič je utemeljil nujni predlog, naj se vlada pozivlje, da gredo vojaki-tretjeletniki s 1. oktobrom na dopust. V imenu katol. narodne stranke naglašja dr. Šusteršič, da je tudi od te strani vložen nujni predlog, naj vojno ministrstvo takoj prekličje znani izkaz glede tretjeletnikov. Govornik odločno graja to kruto postopanje, ki je posledica magjarskega šovinizma. Deželni predsednik baron Hein je prečital daljšo izjavo, v kateri je naglašal, da izjava dež. zbora v tem oziru ni umestna, ker se že jutri snide državni zbor, da primerno reši to vprašanje. — Da, državni zbor bode ustavno sklepal o tem, toda dež. zbor pa ima brez dvoma pravico, da v obliki resolucije izrazi svojo zahtevo v imenu ljudstva, ki je občutno prizadeto vsled znane ukaza iz vojnega ministrstva. Nemški poslanci niso glasovali za nujnost, ker morejo novinci prostovoljno 1. oktobra v službo, kakor je naglašal poslanec Luckmann. Dr. Šusteršič odgovarja, da ima deželni zbor v smislu § 19. dež. reda govoriti o naredbah, ki se tičejo tudi dež. potreb in koristi. Končno je obveljala nujnost, za katero sta glasovali slovenski stranki.

Nujni predlogi naših poslancev.

Končno so bili prečitani nujni predlogi naših poslancev.

Dr. Šusteršič je nujno predlagal pomoč po elementarnih nesrečah prizadetim krajem, dalje, da se pozove vlada, odpomoči razmeram pri urad-

nam korespondenčnem uradu, ki je poslal naslednice o železni kranjski, dalje je predlagal, da železni zbor predstava podtipostopanju državne policije povodom opravičenega odpora hrvaškega naroda proti Kluener-Befervarvju, dalje da vlada izposiže sprejem železine vseučiliške deputacije pri cesarju.

Posl. M. Arko je nujno predlagal, naj se osrednja vlada pozivlje, da se zboljšajo plače učiteljem na a. kr. rudniški šoli v Idriji, drugič, da se podržavi realka v Idriji.

Posl. And. Mejač je vložil predlog glede nujne uravnave kamniške Bistrice.

Posl. Pfeiffer je vložil nujni predlog glede zgradbe belokranjske železnice.

Poslanec Jaklič zaradi odvajanja poglavnih voda v struški dolini.

Poslanec dr. Krek o razmerju naše državne polovice do ogrske.

Poslanec dr. Krek glede na osuševanje ljubljanskega barja.

Poslanec dr. Krek in tov. o kmetijskih stanovskih združenjih.

Poslanec dr. Krek o prenosovi službenega razmerja deželnih služabnikov.

Poslanec Jaklič o krošnjarstvu.

Posl. dr. Žitnik je vložil pet nujnih predlogov, in sicer glede uravnave Pivke in vipavskih voda, glede izseljevanja, premembe lovskega zakona in glede avtonomnega carinskega tarifa za avstrijske dežele z ozirom na jasne ogrske težnje po gospodarski samostojnosti.

Posl. dr. Schweitzer je vložil nastopne tri nujne predloge: glede porotnikov, glede uravnave Mirne in glede dopusta vojakov kmetijskega stanu.

Dež. glavar ob četrt na 3. zaključil sejo; prihodnja seja boče naznanjena pismeno.

Ministerski tajnik ponarejevalec papirnatega denarja. V Anconi so prijeli jako imenitno in elegantno damo, ki se imenuje Romilsa Callucci, ko je hotela svojo šiviljo plačati s ponarejenim bankovcem za 25 lir. V njenem stanovanju so našli še mnogo ponarejenega denarja. Pri zaslišanji se je gospa Callucci izjavila, da ji je ponarejene bankovce dal ministerski tajnik Romeo Colombo.

Listek.

Potokarjev sin

(Preradil Sm. ...)

„Ali jaz sem uničen!“

„Kaj morem za to? Občina se bo tako zadovoljila, da moram prositi takoj za deželno podporo. Vode pa ne moremo drugam napeljati kakor v ta potok.“

„Torej v Kopačev potok hočete napeljati mojo vodo? To je čisto navadna goljušija!“

„Potokar, malo pomislite, kaj govorite. Kopačev mlin je dve uri spodaj in zunaj moje občine. Jaz poznam Kopača samo po imenu in meni kakor vsem tukajšnjim prebivalcem je vsejedno, ako ta nesrečna voda goni vaš ali njegov mlin.“

„Pa meni ni vsejedno? je zakričal Potokar. „Pravico do potoka imam jaz in samo jaz; ako hočete, vam pokažem to belo na črnem. Pravica pa ostane pravica.“

„Pa pojdite in predstavite pol Šonivca in napeljajte vodo v staro strugo, ako hočete. Jaz nimam nič proti temu.“

„Kdo vam daje pravico napeljati mojo vodo v Kopačev potok?“

„Sila. Ne znamo si drugače pomagati. Sicer pa pride jutri inženjer in tehnik in ta dva bosta končno odločila. A ne vrtjamem, da bi si znala kako drugače pomagati kakor mi!“

„Potem me spravite na beraško palico.“

„Ne morem pomagati. Sicer mi je hudo, da boste tudi vi tako hudo prizadeti, a kaj morem zato?“

„O tem bi pač vedel povedati Kopač.“

„Potokar, vam se je najbrže v glavi malo zmešalo. Malo pomislite, predno govorite in kaj govorite. Ako ne — —. In še nekaj! Pustite ljudi tam pri miru, drugače vas dam pod ključ. Kakor ljudje ne morejo sedaj vas prijeti, ko jim je vaša voda vse pokončala, ravno tako malo bote vi opravili proti nam, ako napeljemo vodo tja, kamor jo sploh moremo. Pritožite se pri sodniji ali pa pri vladi, saj vam je pot odprta, a tu mi pustite ljudi pri miru.“

Potokar je spoznal, da je tu vsaka beseda samo bob ob steno. Izmučen in vznemirjen se je naslonil na drevo.

„Oče, pomirite se!“ je dejal deček. „Jaz bom pisal cesarju.“

„Mladič ima na pravem koncu glavo,“ je dejal župan. „Škoda da gre za izgubljeno stvar.“

„Nič ni še izgubljenega!“ se iznova razjaril Potokar. „Kje je potem na svetu še pravica, kje pravičnost?“

„Proti naravnim silam, ognju, nevihti, toči, povodnji ni nobenih zakonov; se mora že pač vsrk udati v svojo usodo.“

„In vi sploh ne morete in nočete nič zame storiti g. župan?“

„Res, da veliko ne! A na željo hočem potrditi v prošnji za državno in deželno podporo, da ste vi hudo prizadeti.“

„Lojze, pojdi greva! Tukaj nimava nič več opraviti.“

„Alojzij?“ je ponovil župan počasi. „Je-li to tisti slikarček, o katerem govori že cela dolina?“

„Saj ne norčujte se iz mene, ako že nimate z menoj nobenega sočutja,“ je dejal Potokar jezen.

Župan se je zasmel, a deček je kakor osramočen povsobil glavo. Končno mora biti res sramotno postati slikar — in v dečkovi duši je nekaj zatrepalo.

Potokar je potegnil klobuk na čelo in zamišljen stopal enakomernih korakov dalje. Sin mu je sledil s povešeno glavo in potrtnim srcem.

„Oče, ali vas še boli rana?“ je vprašal nazadnje.

„Kaj tisto,“ je zamahnil oče z roko in zatajil bolečine, kajti v resnici ga je rana močno bolela, ker prizadeto mesto je bilo višnjevkastočrno barvano.

„Mislim, da boš vendar še enkrat dober naslednik,“ je dejal oče „kajti onemu tiču si priložil eno dobro čez pleča?“

„Oče, rajše bi bil vse pobil, kakor pa pustil, da bi bili vam storili kaj žalega.“

„In tak dečko naj postane slikar?“

Potokar je izgovoril zadnje besede bolj sam zase, a sin jih ni preslišal in zdelo se mu je, kakor bi mu bil kdo potisnil oster nož v srce.

Na razpotju se je Potokar še enkrat jezno ozrl na delavce, ki so mu kopali jamo, in s pestjo zažugal.

Začulo se je drdranje voza. Potokar se je ozrl. Na voza sta bila — žganjar Mihel in Kopač. „Ali se je danes vse zaklelo proti meni?“ in Potokarju je buknila vsa kri v glavo. Bliskoma je švignil voz mimo njih, a v pozdrav je dobil potokar „prijazne

besede“: „Ha-ha mlinar brez vode! Sedaj se pojdiva oba učiti za slikarja ali pa beračiti ha-ha!“

Da jima ni voz tako hitro izginil izpred oči, Bog ve, kaj bi se bilo zgodilo.

IV.

Ko sta se vračala oče in sin domov, sta že od daleč čula šumenje vode, znamenja, da se melje v mlinu. Hlapcu je postalo dolgčas in predno je bil tolmun napolnjen, je pričel mleti. Ko je prišel Potokar do tolmana, je ravno iztekla zadnja kapljica vode iz njega in kolesa so obstala in mlinar je mislil, da bo nehalo tudi njegovo srce, tako nekako čudno mu je bilo v prsah. A kmalu se je ojunail in stopal je moško po koncu. Ne uda se usodi! Hoče ji kljubovati, vsem napove boj, neizprošen boj! Bomo videli, kdo zmaga.

Pes sultan mu je pritekel naproti, mahljaj z repom in se dobrikal, a on ga je branil od sebe. Žival se je vrgla na tla, mahljaja z repom in ga zvesto pogledovala, kakor bi hotela prašati: „Kaj sem zagrešila, da to zaslužim?“

Takoj drugi dan se je odpeljal Potokar v mesto. A opravil ni nič. Pri sodnji so mu dejali, da mora vložiti pismeno tožbo.

Na ves svet in sam nase je prišel jezen domov. Podal se je k učitelju in ga prosil, naj naredi tožbo in razloži vse natančno. Stari, postrežljivi učitelj je nezaupno zmajeval, ko mu je Potokar vse povedal.

„Poskusimo, a težko, da bo uspeh dovoljen,“ je dejal.

„Bomo videli,“ je odvrnil nevoljen mlinar.

Potokar je čutil, da mora jezo splakniti. Stopil je v krčmo.

Njegov nekdanji hlapec — prejšni dan je šel proč — je sedel z neznanim mu tovarišem pri mizi. Vstopivšega Potokarja ni opazil, zato je nadaljeval: „Tako torej? K Potokarju greš za hlapca? Nikar ne hodi, saj ne boš nič zaslužil, ker še sam nima kaj dela. Moj novi gospodar Kopač je dejal, da je Potokar že zmlél, kar je, in da bo še vesel, ako ga bo hotel za hlapca.“

„Ali je tako hudo?“

„Ne bo dolgo, pa bo Potokar mlel še samo z mlinom za kavo!“

„Jezik za zobe, ti lažnik, potepuh, opravljivec!“ je zarohnel Potokar.

Hlapec se je stresel, kakor da bi ga bila zadela strela z jasnega.

„Toliko kakor dá Kopač, dam tudi lahko jaz. Ta bo šel k meni za hlapca in jaz mu dam vsak teden eno krono več kakor Kopač tebi. Glej, da mi izgineš izpred oči!“ in Potokar je pokazal z roko vrata nekdanjemu hlapcu. „Ti in Kopač — to sta

ravno dva prava. Pojdi in povej mu, da naj gleda, da ne utone v vodi. Jaz mu že navijem uro, da bo imel za vedno dovolj."

"Bolje več vode kot premalo!" se je porogljivo zasmel hlapec in izginil med vrati, kajti Potokar je bil razdražen kot sršen in ne bilo bi dobro z njim črešnje zobati.

"No, no, je pomirite se Potokar. Saj vemo vsi, da je pravica na vaši strani!" je miril dobro rejeni gostilničar.

"Na vaši strani je pravica, to pričamo vsi!" so pritrjevali pivci, ki so že zaradi tega držali s Potokarjem, ker je bil iz domače vasi.

"Jaz bom zmagal kakor sem takrat!" je pristavil trdo Potokar. "Stroškov se ne bojim; za enkrat imam še toliko kron, kolikor kamna ima Kopač v mlinu!"

Navzoči so se mu pritrjevaje smejali in Potokar je dejal obrnjen k gostilničarju: "Sodec pive na mizo! Plačam jaz!"

"Živio!" so kričali fantje. "Ali lahko ostane vaš novi hlapec tukaj?"

"Seveda! Jaz moram domov. Bog ga vam blagoslovi!"

"Živio Potokar, Bog ga živi!" so kričali iz nova pivci odhajajočemu v pozdrav.

Ko je mlinar prišel do mostu, je videl celo kopo vaških otrok, ki so stali pri praznem tolmunu in se smejali.

"Kaj imate tukaj opraviti?"

"Videli bi radi, ako vi res ne boste dobili nič več vode in ne boste mogli mleti!"

"Spravite se mi domov!" In ker ga otroci niso takoj ubogali, je odlomil v vrbovju šibico in jim pomagal teči.

Doma je povedal ženi, da je vdinjal novega hlapca in da mu bo plačeval dve kroni več kot prejšnjemu.

"Zakaj pa dve kroni več?"

"Da jezim Kopača, ki je dal mojemu hlapcu jedno krono več kakor jaz."

"Saj vendar skoraj nič ne moreš mleti, ker je tako malo vode," je pristavila žena.

"Še malo potrpi! kmalu bo vode dovolj. Sem že odposlal tožbo sodnji in tudi pritožbo na vlado."

"Da bi te ne bilo zastonj!"

"Saj ne more biti. Pravica je in ostane pravica in ta je na moji strani," in Potokar je udaril jezno z ного o tla.

Zvečer pa je prišel novi hlapec pijan kakor muha.

"In tega si vdinjal? Kaj ti je vendar bilo?" je prašala očitaje žena.

"I, nič! Saj sem sam plačal!"

"Ti si v gostilni-cí za dru-ge plačal?" komaj je spravila žena te besede iz grta.

"Saj to ni nič! Sod pive — 7 kron. Saj to ni noben denar."

Sreča mir in zadovoljstvo je izginila od Potokarja. On je hodil vedno bolj sam vase zamišljen, zabaviljaj čez vse, rentočil nad deklo, ki je ušča preklinjal in jezil nad hlapcem, ki je ravno tako malo delal kakor njegov gospodar, rad posedal in prepeval ne baš lepe in za nedolžno uho koristne pesmi. Z Alojzijem ni Potokar skoro nič govoril. Ta je bil vedno v slike zamišljen in vedno je slikal, kadar je bil oče v gostini, kar se je dogajalo vedno pogostneje, tako da je kmalu presedel polovico dneva pri pijači. Edino za malo Miciko je imel Potokar lepe, prijazne besede; edino s to se je včasih malo pošalil.

Ženi je bilo dobro znano, da je ravno preobila pijača gospodarsko in telesno popolnoma uničila njenega očeta, zato ji je moral Martin pred zakonom slovesno obljubiti, da ne bo popival. Dosedaj je to obljubo natančno držal, a odkar je zmanjkalo vode, odtakrat se je močno, močno izpremenil. Potokar je vedel, da muči ženo, a mesto da bi se poboljšal, je nagajal nalašč, češ zakaj pa mi nič ne reče. Ljubši bi mu bil odkrit prepir in kreg, kako pa tisti ženini, bolestinno-žalostni pogledi, toliko očetajoči pogledi. Ako je šel v gostilno, je nagajivo in porogljivo dejal: "Dela nimam; v gostilno grem dolg čas preganjat."

In žena je molčala, pa vdana v voljo Najmodrejšega mirno in tiho prenašala udarce usode. V dela je predobro, da bi bila vsaka beseda bob v steno. Samo enkrat mu je položila roko na ramo, ga pogledala s svojimi prosečimi očmi in dejala tako milo: "Martin!"

Možu se je zdelo kakor bi mu kdo zasadil nož v srce, a strast ga je imela že preveč v svoji oblasti in odurno je zarežal nad ženo:

"Le kriči in tuli! Nekaj si mora vendar človek privoščiti na vso jezo in mučenje."

In odtakrat je molčala in tudi prenašala vse križe in težave vdana v voljo božjo.

Potokar je zabredel že tako globoko, da je hotel vzeti še sina s seboj v krčmo. A srce sinovo je gorelo prevelike ljubezni do matere in deček je na bolestinno-proseči klic: "Alojzij, ostani doma" ostal pri ljubeči materi.

Ko se je Potokar vrnil pozno v noč domov, je bil popolnoma pijan. In to se je neredkokrat ponavljalo.

Potokarica je zamišljena presedevala sama zase ure in dneve, tedne in mesece. Tako so ji minevali počasi otožni in bridkosti-polni dnevi.

Počasi, zelo počasi se je približal sv. Mihel Potokarica je upala, da se poboljša njen mož, kajti od sedaj naprej bo imel dovolj dela. Vzel je namreč od vaškega juda obširno polje v najem. „Od sedaj ne bo hodil v gostilno, ker ne bo imel časa“, tako je mislila revica.

Potokarju so se zmanjšali prejemki skoro za polovico, a izdatki so se vsled njegovega brezdelja in pijančevanja skoro podvojili. Kje naj dobi denar? Šel je k judu Leviju in si izposodil za oderuške obresti iznova precejšno svoto, da je mogel plačati najemnino. Zlezel je že tako globoko v dolgove, da je že skoraj obupal. Edino upanje mu je bilo ugodna rešitev pritožbe na deželno vlado. Odgovora dolgo časa ni bilo. A končno je Potokar vendarle dobil odgovor, kratek in uničevalen: Pritožba se je zavrnila, z besedo da je vsaka nagajivost prizadete občine izključena. Ker pa je tudi on tako hudo prizadet, zato se mu je dovolila tridesetina državne in deželne podpore, katero mu mora izplačati župan prizadete občine.

Ko je Potokar prebral odgovor, je zmečkal pritožbo, vrgel jo od sebe in divje zaklel: „— — — Goljufi, sleparji! — —“.

Drugi dan je dobil pismo, da naj pride po nakazano svoto 250 kron.

„Ha-ha, dvesto in petdeset kron!“ se je bolestno nasmehnil Potokar. „Ali morda mislijo, da mi bojo te kronice gnale mlin?“

Razjarjen se je vsedel in napisal pritožbo proti razsodbi. Na to pa še odgovora ni dobil. Premišljeval je, kako bi se skopal iz zagate, premišljeval, kdo bi mu mogel pomagati.

„Da, samo gospod župnik mi morejo še pomagati. Gotovo mi pomorejo!“

In Potokar je odšel takoj h g. župniku.

Častitljiv, sivolasi starček ga je molče in s sočutjem poslušal. Skušal ga je prepričati, da se tu ne da nič izpremeniti, ker je to vse posledica naravnih sil.

„Pomiluje vas gotovo vsak človek, ki ima le še količkaj srca, ali izpremeniti se tu ne more nič! Odgovoren pa tudi ne more biti nihče, ker je to nesreča; gotovo bi bili tamošnji prebivalci rajše videli, da se to ni zgodilo.“

„Torej tudi vi, g. župnik, nimate z menoj usmiljenja in ne morate storiti nobenega koraka, da pridem jaz do pravice?“

„Kaj naj storim? Z vašimi zahtevami bi se povsod samo osmešil. Tu so vse besede zastonj. Ali nekaj dobrega bi vam rad svetoval.“

„No kaj?“

„Potokar! Dosedaj ste bili še vedno dober pošten in marljiv gospodar, vzgleden mož in oče.“

„Ali morda nisem več?“

„Tako ne kakor preje.“

„Jaz nisem kak šolarček, da bi me zmerjali,“ je odvrnil Potokar in jezno zaloputnil vrata.

Jurij Vega v Moravčah.

Naša prijazna, a precej tiha dolina je po zaslugi vrlega g. kapelana Škerjanca nekoliko oživila. Vrgel je med nas misel, da se slavnemu moravškemu rojaku Juriju baronu Vegi postavi spomenik pred našo župno cerkvijo.

Da se med ljudstvom vzbudi zanimanje za stvar in da se slavnega rojaka, na katerega smo po stoletnem molku že skoro pozabili, prikljče spet živeje v spomin, priredili smo 6. sept. veliko veselico s predavanjem o Vegovem življenju, s predstavo „Divjega lovca“ in zabavnim delom. Kakor vsaka nova stvar, nakopala si je tudi ta veselica nekaj bolj skritih nasprotnikov; a kdorkoli se je je udeležil sam, moral je nesti s seboj kar najboljši vtis.

Da predavanje ne uide prehitro iz spomina, naj tu posnamemo iz njega nekaj misli, ker je „Domoljub“ pri nas in drugod mnogo bolj razširjen kakor „Slov. List“, ki je v 37. štef. z dné 12. sept. govor prinesel dobesedno.

Jurij Vega je bil rojen v svetokriški soseski v vasi Zagorica dné 23. marca l. 1754. in 24. marca je bil krščen v Moravčah. Študiral je v Ljubljani; po dovršenih šolah je prostovoljno prestopil k vojakom, kjer je kot izvrsten računar kmalu postal profesor na vojaški šoli; l. 1787. je bil že stotnik. Odlikoval se je v vojskah s Turkom in s Francozom; s Turkom pri osvojitvi Belega grada l. 1789. in s Francozom l. 1793. pri osvajanju trdnjav Lauterburg in Strasburg in nekoliko pozneje trdnjave Manhajm. Omenili smo, da je bil mojster v računstvu. Tedanji topničarji (kanonirji) v svoji stroki niso bili še tako razumni kakor so — pač mnogo po zaslugi našega vojaka — dandanes, ko je z drugimi vednostmi vred velik korak v napredovanju storilo tudi računoslavlje. Osvojiti je bilo treba n. pr. Beli grad; široka Sava se tam izliva v Donavo; na eni strani vodovja je stalo naše vojaštvo, na drugi pa dobro utrjeno mesto z debelim obzidjem in globokimi jarki. Topove je bilo treba preko vodovja in jarkov nameriti naravnost na mestno in obmestno zidovje. Dandanes je to seveda igrača, takrat pa ni bila nikaka malenkost. Poveljnika avstrijske vojske princ Eugen in general Lavdon sta si ubijala glavo, kako bi pregnala iz mesta te vražje Turke. Iz zadrege jima je pomagal naš rojak, tedanji stotnik Vega. Izračunal je natanko, koliko smodnika je treba dajati v možnar, kako visoko in v kateri smeri se morajo naravnati bombe in granate, da prilete na določeno mesto. V nekaj urah je bil Beli grad v naših rokah. K slavni zmagi pa je Avstrijcem pripomogel mož, ki so ga pred 35imi leti krstili pri moravškem krstnem kamnu in ki je pred toliko in toliko leti še bos letal in pasel koze po svetokriškem skalovju. Ravno tako se je odlikoval in prav tako rešil našo armado sramote v vojnah s Francozom.

Za vse te velike zasluge je bil počeščen z različnimi vojaškimi odlikovanji, cesar Franc I. ga je naredil za barona in l. 1802. je postal podpolkovnik (oberstlajtnant). Četudi nismo kar nič posebni prijatelji različnih „baronov“, ki jim gosposka mati že v plenice všije baronski grb, da se kričeči črviček že tam navaja k napuhu in preziranju kmetski žuljev — nas vendar veseli in navdaja s ponosom, da je Vega postal baron, baron po zasluženju, Vega, ki je naše gore list. Zato se združimo, rojaki, da dostojno proslavimo spomin na tako imenitnega moža! Naj nam bodo pred očmi besede nekega učenega moža, besede, ki jih je v svojem govoru navajal tudi g. Škerjanec: „Ob spominu na moža, ki je bil vzor delavnosti, ponižnosti, učenosti in hrabrosti, naj bi ves narod zajemal moči v stremljenju za duševnim in gnotnim napredkom!“

Po predavanju je sl. domžalska godba zasvirala nekaj narodnih točk, na kar je sledila igra „Divji lovec“. Igrala se je prav dobro.

Pri zabavnem delu so se menjavale pevske in godbene točke, šaljivo srečkanje, šaljiva pošta, napitnice itd. Bilo je prav prijetno; občinstva od blizu in daleč prav mnogo.

Takoj drugi dan se je osnoval odbor za Vegov spomenik; predseduje mu naš odlični g. dekan Janez Bizjan, Denarne prispevke vzprejema blagajnik gospod Škerjanec.

Naj bi globoko posegli v žep ne samo domači rojaki, ampak tudi drugi Slovenci — saj Vega ni bil samo Moravčan, ampak je tudi Slovenec; pokažimo, da naše rodoljubje teži po dejanjih!

Politični razgled.

V naši državi.

Pri nas se gode čudne reči. Zdaj je pravzaprav nastopila zla posledica one nesrečne razdelitve iz leta 1867, ko so dali v onostranski polovici svojo vlado in svojo besedo Madjarom. To so morali vedeti naprej, da pomeni to razpad naše države. In Nemci so na to tudi res računali! Na oni strani so izročili Slovane v madjarske roke, na ti strani smo bili izročeni pa v nemške pesti. Tako so mislili uničiti Slovane — in ako bi se to zgodilo, bi tudi ne bilo daleč do razpada države. Toda Slovani še vse eno migamo najsibo tam ali tukaj, toda država pa še komaj diha pod silnim strahovanjem Nemcev in Madjarov. Madjari so res čudni možiči. Zdaj počno tam po Ogrskem take strahovitosti, da se je bati pravcatega upora. Kakor znano, se je šlo za to, da bi cesar dovolil v onostrani madjarski armadni jezik.

Ta zahteva, ki je tako neumna, kar more biti, je vrgla že dva ministrska predsednika; zdaj nimajo še nobenega. Kakor smo že poročali zadnjič, so se vsa pogajanja med cesarjem in onimi možmi, ki so bili uganjeni ministrskim predsednikom, izjalovile. Tako še do danes nimajo nobenega. Zmešnjave so pa zavoljo tega še večje. Ker seveda presvitli cesar, pameten in preudaren mož, na noben način ni dopustil madjarskega armadnega jezika, ter slovesno izrekel: „Vse je zastonj; zaradi armadnega jezika se ne udam, in naj se zgodi kar hoče,“ se je stvar še veliko poslabšala. Te besede je rekel cesar 16. septembra. Zadele so pa Madjare, kakor strela iz jasnega neba. Vladna večina je bila poparjena, ljudska stranka osupjena, in skrajna levica kar divja. Glasila ogrske uporne stranke naglašajo, da so te besede napoved boja. Agrarni ogrski listi pišejo: „Cesarjev ukaz je zanemarjanje naših zahtev. Sedaj je edina pot, da razpusti vlada državni zbor ter z denarjem in bajoneti izvrši nove volitve.“ Liberalci so se sešli po teh besedah skupaj ter preresetavali na vse strani, ali se ta ukaz strinja z ogrsko ustavo ali ne. Mnogi so bili nasprotnega mnenja. Drugi zopet pravijo: kocka je padla. Narod vsled cesarjevih besedi, še leta in leta ne bo rešen. Madjarom ne preostaje drugačno orožje, kakor vzdržen odpor. Davkoplačevalce pozivljajo, naj ne vplačajo davkov, vojake pa, naj ne hodijo v armado. Tako ravnanje utegne napraviti še nekaj viharja! Voditelji strank so se zbrali v Pešti, da se resno pogovoré o nadaljnjih korakih. Grof Apony je sprejel deputacijo levice, ki zahteva, da se skliče državni zbor na 24. tega meseca. Trezni politiki vplivajo pomirjalno na duhove in vsi svare pred uporom. Košut piše: „Bilo bi neumno, umorili bi domovino, ako bi pripravili narod do vstaje in upora.“ Grof Khuen pa je bil pri cesarju ter poročal o razmerah. Ko se je povrnil, je miril ljudi, ter govoril, da na Dunaju obžalujejo, ker se Ogrji razburjajo, ker sva stvar se tiče le armade, ne pa Ogrov. Kaj bo iz tega, ni znano še nikomer. — V naši polovici zborujejo sedaj deželni zbori. Vsi so skoro edini glede pridržanja tretje letnikov-vojakov. Vlada je hotela namreč pridržati tretjeletnike do novega leta, ker vsled ogrskih zmešnjav ne more poklicati novincev pod vojaško suknjo. Temu se upirajo skoro vsi zborujoči deželni zbori. Tudi naši kranjski se je potegoval v prvi vrsti za to važno točko. Po kratkem zasedanju deželnih zborov je bil sklican državni zbor na dan 26. septembra. Slovani so vsi za to, da se deluje sedaj res mirno in stvarno, ker bi bilo neumno, da bi se kavsali, ter podpirali s tem nemške namene v onostranski polovici.

Na Srbskem.

Iz Srbskega izvemo še vedno zanimive stvari. Kakor v kaki hiši, ki je vse narobe, in pride nov gospodar, ne more biti kmalu miru, tako se godi tudi na Srbskem. Sedaj se je izvedelo, da so oni častniški upori v Nišu, kakor smo poročali zadnjič, imeli namen, da bi prisilili kralja Petra naj bi zapustil deželo, na kar bi bila razpisana nova volitev vladarja. Nekateri so predlagali črnogorskega kneza

drugi pa kakega avstrijskega princa. Rusko poslanstvo pravi, da so razmere res take, da se Peter ne bo mogel vzdržati. Ta zarota v Nišu je le posledica nezdravih razmer v deželi. Nihče ni mogel umeti, da je novi kralj popolnoma pomilostil in da celo odlikoval zarotnike proti staremu kralju Aleksandru Obrenoviću. To je žalilo vse častnike, ki so ostali zvesti dani svoji prisegi. Naraščala je nevolja, ko so se vnanji častniki ogibali srbskih tovarišev, in ko vojaki po deželi niso dobili redne plače, dočim so zarotniki v Belemgradu živeli veseli in sedeli pri polnih loncih mesa. Tako sta nastali dve stranki, ki so jih politiki po razmerju podpirali. Čuje se, da je z zarotniki soglašalo še veliko več častnikov in da so ti postali tako nejevoljni, da bodo odložili svoje službe in stopili v avstrijsko ali rusko armado. Tudi prebivalstvo v Nišu in Vranju je jelo kazati neprijateljstvo do nove vladarske hiše. Vojaki v Nišu so že dan po umoru hoteli kaznovati morivce, toda premislili so si ter počakali upajoč, da jih pokazuje novi kralj sam. Toda ker se ni zgodilo prvo, se je moralo zgoditi drugo. — Kralja Petra vedno bolj straše in drže v svojih krempljih morilci prejšnjega kralja. Tako je n. pr. nameraval kralj Peter imenovati svojega brata Arzena za generala, a ti morilci-častniki so to znali preprečiti. Uprli so se, češ da ne puste kaj takega, in revež jim je moral ugoditi! Ubogi kralj! Mej častniki hodi tudi poziv, naj reko kraljici Nataliji, materi umorjenega kralja, naj zasede srbski prestol, na katerem je sedela prej. Bog vé, ali bi ga sprejela ali ne! Ruski car ni nič kaj naklonjen novemu kralju, in te dni mu je tudi neki pisal, naj morilce postavi pred vojaško sodišče.

Nemški cesar na Dunaju.

Te dni je prišel na Dunaj stikat žlobudravi in sitni nemški cesar. Prišel je tako in bil tudi sprejet tako, kakor so si želeli Nemci. Mi in vsi Slovani smo ga seveda toliko veseli kot čebela pasjega onega! Mi še nismo pozabili, koliko slovanskih sinov je padlo, preden je Nemčija prišla do Kenigsreca, mi še tudi nismo pozabili, kaj vse počne ta vladar proti ubogim Poljakom, našim krvnim bratom. Mi smo hladni ob takem obisku. Dne 18. septembra zvečer se je vršila pojedina njemu na čast, kjer je imel priliko zopet nekaj pokazati svojo zgovernost. Na drugi dan so bili določeni politični pogovori. Z obema cesarja sta govorila tudi naš in pa nemški minister. Pogovori so se vlekli tudi o Balkanu, kar pa ni nič novega ob takih prilikah. Po kratkem času se je cesar zopet povrnil domov. Zanimivo, da je prišel k nam ravno sedaj, je to, da namerava neki svojega sina Ajtela Frica postaviti na ogrski prestol, ako bi se razbila zveza med našo in ogrsko polovico. In to bi se bilo kaj kmalu zgodilo, ako bi ne bil naš presvitli cesar modro ostal pri starem enotnem armadnem jeziku. Pravijo, da Ajtel Fric že lomi za sito ogrski jezik, in da so ga Ogri veseli.

Z Balkana.

Veliko presenečenje je te dni zbudil razpust bolgarskega sobranja (ministerskega zbora). Ker je sedaj v deželi toliko navdušenje za vojsko, bi bil

knez Ferdinand pač bolje storil, ako bi si bil pridržal kaj takega za pozneje. Sedaj je napravil veliko zmedo. Nove volitve bodo gotovo pri tolikem hrupu in vrišču, kakor je sedaj v Bolgariji vzrok, da se bo sestavilo enotno ministrstvo, ki bo v slogi delovalo v korist vbožne zemlje. Vlada je izdala spomenico in jo poslala velevlastem, v kateri izjavlja, da bo prisiljena prijeti za orožje, ker pritiskajo tako od vseh strani na njo. Turški poslalniki v Londonu so sami izrekli, da je vojska med Bolgarijo in Turčijo edina rešitev iz zapletenega položaja. Kaj takega mislijo tudi drugi politiki. Vlasti pošiljajo svoje vojne ladje v Levanto, tako se bodo počasi pripravile, da skupno udarijo nad Turka. Po deželi pa se dogajajo slične reči, kakor do sedaj. Vstavev se je pomnožilo nad 50.000 glav. Ti rujejo in se upirajo na vseh straneh; tu poženo v zrak kako trdnjavo, tam napadejo turške čete. Boj je vsak dan. Sultanu so poslali grozilo pismo, da ga umore, ako v teku dveh mesecev ne dá makedonskim okrajem samostojne uprave. Straže se ob mejah množe. Turčija kliče vojake pod orožje in jih pripravlja za vojsko. Turški vojaki so zelo krvoželjni kot Turek sploh. V dveh dneh je zadnjič padlo, kakor poročajo turška poročila, tolikole ljudi: v boju pri vasi Rudniku je bilo 35 vstajnikov ubitih, 28 ranjenih, 2 vjeta. V jezeru Vrabčani jih je utonilo nad 130. Veliko se jih je skrilo po vaseh. Ko so se približale turske čete, so zažgali vasi ter zbežali, da ne bi dobili streljiva Turki v roke. V Zeleniču je bilo ubitih 52 vstajnikov, v Redjobju čez 200. Dalje so pobili še v tem času nad 150 vstajnikov po drugih krajih. Tako se godi pa vsak dan. Ni ga dne brez boja. Bolgarska vlada je postavila na mejo 15.000 mož, da brani vstajnikom prehod čez mejo. Bolgarija pravi, da bo prisiljena ukreniti uredbe, ako Turčija ne oddalji svojih čet od bolgarske meje. Ker je pa to vsled položaja izključeno, in Turčija vedno bolj pošilja svoje čete na bolgarsko mejo, bo morala Bolgarija storiti to svoje. Velevlasti so sklenile, da skupno posvare Bolgarijo pred tem korakom. Toda kaj se će? Stvari so se tako spremenile, da se vsaka stran boji, kdo da bo prej udaril. Knez Ferdinand se je gotovo za to vrnil v Bolgarijo, da pripravi ljudstvo na vojsko. Poleg Bolgarije pa čaka na vojsko tudi Rusija. Rusija je pripravljena, da udari v Evropi in Aziji. Ta lahko udari ob meji v Aziji ali pa proti Nemčiji. Čete vojaških okrajev Varšava in Vilna so popolnoma na nogah in ravno tako v Aziji. Iz notranje Rusije vsak dan odpošiljajo vojake v Mandžurijo, kjer jih je že nad 200.000. Pred Vladikavkazom (blizu Turškega) je ukrcah 50 ruskih vojnih ladij. Tekom dveh ali treh dni lahko postavi, če je treba, veliko armado pred Carigrad. V Odesi je pripravljena ruska brigada, da se lahko vsak trenotek vkrca, dočim so streljivo in druge vojne potrebščine že na vojnih ladjah. En del ruskega brodovja stoji pri otoku Tendra, kjer se vrše ves čas vaje. Dalje je naročila vsem časnikom, da morajo biti doma in pripravljene. Tako je Rusija pripravljena, in vojska se lahko vname vsak čas, ker odnos med Turčijo in med njo ni posebno prijazen. In bilo bo že enkrat čas, da bi se že kdo spravil na tega starega grešnika, ki že toliko časa krađe Bogu čas ob Bosporu!

Toplice na Dol. Nova Marijina družba [je] vzrasla. Bila je že 5. junija 1903 cerkveno ustanovljena. Da bi bil pa nje začetek pri nas kar je mogoče veličasten, so prevzvišeni g. knezoškof že o birmovanju obljubili, da pridejo v praznik Marijinega Imena nalašč zato k nam, da družbo vpeljejo in prve ude slovesno sprejmejo. In v svoji znani gorečnosti so res prišli s svojim tajnikom, neumorno spovedovali in po navdušenem govoru 202 deklet in 22 mladeničev uvrstili mej armado Marijinih častivcev. Ob enem so blagoslovili dva nova kipa, Srca Jezusovega in Brezmadežne Devic Marije. Ginljivo svečanost so povzdignili tudi mil. g. prošt novomeški s svojo pričujočnostjo in peto sv. mašo. Bližnji župniki so se udeležili slovesnega opravila. Mladina je tukaj dobrega duhu in upamo, da bo čimdalje bolj spoznavala važnost in korist družbe ter sploh vsa stopila pod zastavo nebeške Kraljice. V imenu mladeničev se je zahvalil Prevzvišeni za njih cenjeni prihod in lepe nauke Anton Hribar iz Dobindola, v imenu deklet Marija Strniša iz Toplic ter podarila krasen šopek svežih snežnobelih cvetlic.

„Nedolžna mladina, lepota župnije,
Cvete naj in raste pod varstvom Marije.“

Iz Selške doline. 24. kimovca poslovil se je od nas gospod Matej Sušnik, kaplan v Selcih. Šel je sledeč volji svojega škofa na drugi dom, šel je od nas, toda spomin njegov ostane neizbrisljiv med nami.

Vstanovil je v naši župniji mladeniško Marijno družbo in njegovo največje veselje bilo mu je bivati med mladeniči Marijine družbe. Zato smo se pa tudi mladeniči radi zbirali okolu njega ter zvesto poslušali njegove nauke. Okolu sto mladeničev Marijine družbe je danes hvaležnih za vse to gospodu Mateju ter mu kliče k slovesu: Bog Vas ohrani čvrstega na novem domu!

Hvaležna mladeniška Marijna družba v Selcih.

Iz Smartna pri Litiji se nam piše: Lepa slavnost se je obhajala 29. sept. v podružnični cerkvi na Brezju. Dobri, za božjo čast vneti verniki te so-

seske so si nabavili nov, veliki oltar, predstavljajoč povišanje sv. Križa. Oltar je izvršil prav lično gospod kipar Rovšek. Delo hvali mojstra, kojemu vsa čast! — Pot od ozaljšane kapelice, kjer se pričinja klanec proti cerkvi pa do cerkvice same je bila okrašena z mlaji, zastavami in slavoloki, na katerih je bil z modrimi črkami napisan žalostni del rožnega venca. G. župan Hostnik, ki tu stanuje in ki se je mnogo trudil, da se je posrečilo dobiti nov oltar, je ozaljšal vso pot. Ob 10. je veleč. gospod dekan Žlogar ob azistenci obeh gg. kapelanov blagoslovil novi oltar, potem imel primeren nagovor in opravil slovesno sv. mašo. Pokanje topičev je ~~posrečilo~~ cerkveno slovesnost, kakoršne Brezje še ne pomi.

Še nedavno pa je vrli „Domoljub“ omenil po-prave podružnic na Bregu in Št. Jurju; iz tega se uvidi, da biva todi dobro in Bogu udano ljudstvo.

Občinski odbor je odposlal g. deželnemu poslancu dr. Schweitzerju prošnjo za spremembo volilnega reda za deželni zbor. Ljudstvo je ogorčeno, ko vidi krivico, ki se mu godi v tem oziru. Tudi ministerskemu predsedniku se je odposlala resolucija, v kateri se zahteva, da se izpusté vojaki 1. okt. domov; enoglasno je bil sprejet predlog, naj se uvede za vojake le 2letno službovanje. — Omenim naj še, da se je naša deklinška Marijina družba vdeležila romarskega shoda na Zaplazu z zastavo. 150 Marijinih hčera se ni strašilo ne velike splohe dežja, ki jih je skoro celo pot namakal, ne dolgega pota, pogumno prepevaje so dospele na kraj milosti. Tu so se vnovič posvetile zaplaški devici Mariji in jej obljubile zvestobo.

Iz Vokla pri Šenčurju. Velecenjeni g. urednik! Ker, kakor čitamo, radi prinašate v svojem vrlem „Domoljubu“ dopise, ki se tičejo društvenega gibanja, upamo, da tudi našega ne bode te vrge v nenasični uredniški koš. Naznanili bi radi Vam in „Domoljubovim“ čitateljem, da tudi mi nismo ravno pri zadnjih glede takega gibanja. Letošnjo pomlad smo si ustanovili izobraževalno društvo. Mlado je še, vendar pa že tako drzno, da si je upalo z veselico na dan. V nedeljo 20. sept. so člani društva moške in mladeniči, predstavljali „Zamujeni vlak“. V igri je polno šaljivih prizorov, zato smo se vdeleženci prav pošteno nasmejali. Saj nam je pa mojster Peter tudi take solil, da je bilo z vsako resnobo pri kraju. Ravno tako so bile vse druge večje in manjše vloge v spretnih rokah. Da se je predstava tako lepo izvršila, gre seveda pred vsem hvala g. društvenemu predsedniku. Posebno pohvalno nam je še omenjati tamburaški zbor iz Smladnika, ki je med posameznimi dejanji prav krepko udarjal na narodna hrvatska godala. Nudil nam je izboren užitek. Po predstavi je bil srečolov, pri katerem se je marsi-

kteri „borzijanec“ nasmejal krasnemu dobitku, če mu je bila sreča mila. Z vdeležbo smo tudi lahko zadovoljni, saj nismo bili le domačini med gledalci, ampak tudi mnogo Šenčurjanov, Vogljancev, med njimi tudi g. župan Molj, Trbojcev in drugih Smlejcev. Še to naj Vam povemo, da bi se bili radi že prejšno nedeljo pokazali; pa nam je dež nakano preprečil. Pozneje smo zvedeli, da je nek tukajšnji naš „prijatelj“ to izmolil. Ker pač zadnji teden ni imel za to potrebnega časa, ni molil, zato smo pa mi imeli lepo vreme. Da je temu res tako, že lahko verjamete, saj je mož to sam pravil, in ker je liberelec, je gotovo verodostojen. . .

Z Babnegapolja, 19. septembra. V naši župniji se je vršila dne 13. sept. prav lepa in pomenljiva slovesnost. Dopoldne istega dne je bila instalacija tretjega župnika v tej župniji, č. g. Adolfa Knol; popoldne pa so preč. gospod dekan iz Cirknice ustanovili Marijino družbo za dekleta in blagoslovili družbeno zastavo, ki je res krasna in vzbuja splošno hvalo in priznanje. 38 deklet je takoj pristopilo: pač obilno število za majhno župnijo. Nobeno oko ni ostalo suho pri vsprejemu. — Iz celega srca prosimo Marijo, naj vzame Svoje hčerke v Svoje varstvo, da ji ostanejo zveste; naj mili Jezus po Marijini družbi blagoslovi celo župnijo! „Pridi k nam tvoje kraljestvo po Mariji!“

Za zastavo (bandero) revne župne cerkve v Hinjah so darovali naslednji ameriški Slovenci:

Jožef Šušteršič iz Hriba 10 dol. Neimenovan 10 dol. Anton Sever iz Lopate 10 dol. Janez Sever iz Lopate 1 dol., Jurij Boldan iz Lopate 5 dol., Ahacij Papež iz Lopate 5 dol., Miha Papež iz Lopate 2 dol., Florijan Papež iz Lopate 2 dol., Jožef Papež iz Lopate 1 dol., Anton Vidmar iz Ratja 5 dol., Matvez Vidmar iz Ratja 5 dol., Jakob Vidmar iz Ratja 2 dol., Miha Turk iz Zvirčega 5 dol., Avguštin Skebé iz Hinj 1 dol., Janez Tekavčič iz Lazine 2 dol., Ljubibratič (ni iz hinjske fare) 1 dol. Skupaj 67 dol.

Bog blagoslovi vse dobrotnike!

V Hinjah, 15 sept. 1903.

Fr. Zbašnik, župnik.

Nov zrakoplov. Dr. Avgust Greth je napravil popolnoma nov zrakoplov, s kojim se je popeljal v zrak. Vožnja se je baje popolnoma obnesla. Trikrat se je peljal kvišku in zopet nazaj ter je zamogel kljub močnemu vetru vladati zrakoplov, kakor je sam hotel. Dr. Greth je po rodu francoski Nemeč in je dovršil univerzitetne študije v Kaliforniji. Če mu bo šlo vse posreči, kakor misli in želi, se udeleži drugo leto zrakoplovne dirke z nagrado 100.000 dolarjev pri svetovni razstavi v St. Louis.

Slovenski novičar.

Kranjska je na prvem mestu glede gibanja za splošno in enako volivno pravico v Avstriji. To ostaja dejstvo in naj se »Narode« tudi postavlja na glavo. V dveh dneh se je oglasilo okoli 90 občin in županstev za splošno in enako volivno pravico, kar je pač za tako kratek rok, ki je bil mej našim pozivom in sejo deželnega zbora, veliko število in čističnim občinam le v čast.

Na potiso „Slovenskemu Naro'u“ nujni predlogi katoliškonarodnih poslancev v deželnem sboru. Vedno se pač kaže, da kadar je treba odločno nastopati za ljudske in narodne zahteve, so vedno v prvih vrstah katoliškonarodni poslanci. Upano, da se bodo naposled vsem oči odprle in bodo spoznali, kdo je prijatelj ljudstva in kdo njegov sovražnik.

Slov. katol. politično društvo za radovljiški okraj je imelo, kakor smo že sporočili, v bohinjki Srednjivasi občni zbor. Tajnik društva, g. M. Mrak, je poročal; da je imel odbor tekom leta tri seje, v katerih se je posvetoval o važnih političnih in gospodarskih vprašanjih. Odbor je bil vedno v dogovorih z g. drž. in dež. poslancem Pogacnikom glede planin in vožnje pri zgradbi železnic. Za župnije Grad boh. Bela in Rično je društvo ustanovilo novo hranilnico, ki vrlo napreduje; v enem letu je imela že nad 200.000 Kron prometa. Treba bode še nekaj posojilnic v okraju. Društvo je imelo v minulemu letu 848 članov, po posredovanju društva prihaja v okraj 1215 „Domoljubov“. Dohodkov je imelo društvo 1328 K 63 vin., troškov 1290 Kron 99 vin. Za visokošolce je društvo poslalo 256 K, vodstvu stranke 200 K. V odbor so bili voljeni vsi prejšnji odborniki, le na mesto g. A. Šinkovca, ki se je preselil v Škofjo Loko, je bil izvoljen g. I. Burja, župan na Beli.

Umrl je v Sodražici Ivan Fajdiga, večletni župan, c. kr. poštar in trgovec v 78 letu svoje dobe. S pridnostjo in štedljivostjo si je zbral lepo premoženje. Znan je bil ne le doma, ampak je kot trgovec imel močne zveze z Italijo, Afriko in Azijo. Bil je rad vesel in vedno gostoljuben. Kot vojak vdeležil se je bitek v Benečiji in Lombardiji pod

Radeckim. Tudi kot rimski vojak je bil odlikovan l. 1848. Svetila mu je večna luč!

Pritožbe o raznih tujih zavarovalnicah se vedno množe. Proti točnosti domače „Vzajemne zavarovalnice“ pa celo nasprotniki ne morejo pisariti, ker je „Vzajemna zavarovalnica“ vedno prva na mestu škode. Podpirajmo in agitirajmo za domačo zavarovalnico!

V Mengšu je dne 25. sept. ob polu 4 uri zjutraj začelo goret pri Alojziju Osredka ju po domače Srčku. Vrta domača požarna bramba je bila takoj pri rokah in omejila ogenj tako, da se tik stoječe deloma z opeko, deloma s slamo pokrite hiše niso vžigale. Oškodovanec je bil zavarovan za 3000 Kron. Škoda je veliko večja. Kdo je zažgal, se ne vé.

Slovesno blagoslovljenje „Kamniškega Doma“ in zastave društva „Kamnik“ dné 4. oktobra 1903 v Kamniku v proslavo dvajsetletnice bivanja Nj. Veličanstva presvitlega cesarja Fran Josipa I. v Kamniku 1883—1903. Vspored: V nedeljo 4. oktobra a) dopoldne: 1. Ob 8. uri sprejem došlih društev in gostov na kolodvoru in sprevod z godbo do mestne župne cerkve. 2. Ob 9. uri v mestni župni cerkvi govor prevzvišenega gospoda kneza in škofa ter po govoru blagoslovljenje zastave društva „Kamnik“. 3. Slovesna sv. maša. 4. Sprevod društev z godbo do „Kamniškega Doma“. 5. Blagoslovljenje „Kamniškega Doma“, katero izvrši prevzvišeni gospod knez in škof. 6. Slavnostni govor, govori c. kr. dvorni svetnik in državni poslanec gospod Fran Suklje. V nedeljo 4. oktobra b) popoldne: 1. Ob 1. uri banket v restavraciji kamniškega kopališča. 2. Ob 1/2. uri koncert in predstava v dvorani „Kamniškega Doma“. K obilni udeležbi vabi slavnostni odbor.

Ljudska posojilnica v Ljubljani. Kako krasno se razvija in napreduje tu naša največja jugoslovanska denarna zadruga, je razvidno iz tega, da izkazuje ista koncem meseca avgusta t. l. K 33.437.632 57 denarnega prometa, torej za K 840.750-92 več kot je bilo prometa v celem preteklem letu (K 32.596.882 00). Stanje hranilnih vlog je znašalo gori navedenega dne K 7.939.774-34 preteklo leto pa K 7.419.093 04. Torej so se povišale hranilne vloge v tekočem letu do konca meseca avgusta za K 520.681-31. Stanje posojil je znašalo K 7.357.365 24 in rezervni zaklad, vstevši vplačane deleže, K 106.691-88. — Ker obrestuje Ljudska posojilnica vlagateljem hranilne vloge po 4 1/2 % brez odbitka — rentni davek plačuje namreč sama — priporočamo ta naš zavod našim čitateljem, kakor tudi v inozemstvu bivajočim rojakom najtopleje; objednem opozarjamo tudi na oznanilo Ljudske posojilnice v našem listu.

Drobtinice.

Spomenik Leonu XIII. Mestni očetje v Carpinetu, roj. mestu papeža Leona XIII., so skenili nabirati prispevke v napravo velikanske sohe ali kipa pokojnega papeža. Soha bo 40 metrov visoka in bo stala na bližnjem hribu Capreo, kamor je v svojih mlajših dneh hodil Leon na lov.

Ljudski praznik na vatikanskem vrtu. Lep ljudski praznik se je vršil 16. pr. m. na vatikanskem vrtu: Papež je vsprejel svoje najbližnje sosede, prebivalce okraja Borgo ali kakor ga tudi zovejo — Leonovega mesta. Ta okraj mesta Rima je bil pred leti proticerkvenega mišljenja. Pa Leonovo društvo, katerega je ustanovil hišni maršal papežev, Edmund Pucinelli, je povzdignilo ondi katoliško življenje in 16. t. m. je prišlo iz tega okraja na vatikanski vrt nad 2000 oseb, članov „Leonovega društva“. V peristilu kazine Pija VII. se je vršil vsprejem. Postavljen je bil ondi prestol za papeža. Desno je stal orkester; nasproti so bili stoli, na katerih so sedele papeževe sestre. Naokrog so se postavila v polukrogu prisotna društva. Malo čez peto uro se je pripeljal Pij X. v spremstvu; godba je zaigrala papežovo himno, ljudstvo pa je navdušeno pozdravljalo papeža, ki je stopil iz voza ter šel v dvorano. Ko je godba odigrala, je imel Pij X. prirččen nagovor, v katerem je dejal, da ga srčno veseli, da more na svojem vrtu pozdraviti priprosti delavski stan. Na te besede je ljudstvo navdušeno zaklicalo: „Živio Pij X.“ Nato je papež sedel na svoje mesto in predstavila so se mu vsa društva. Potem se je sv. oče odpeljal — vsi navzoči so bili nepopisno navdušeni nad izvanredno prijaznostjo — sv. očeta; udeležnikom ostane ta dan v vednem spominu.

Naš prestolonaslednik med romarji. Avstrijski prestolonaslednik Fran Ferdinand je bil letos na ogrskih vojaških vajah. Ob tej priliki je nakrat s sijajnim spremstvom prišel v samostansko božjepotno cerkev Marija Radna. 40.000 romarjev je bilo ta dan ondi navzočih. Prestolonaslednik je v cerkvi pobožno molil in ko je odhajal, ga je na tisoče romarjev navdušeno pozdravljalo.

Morilčeva rodbina. Iz Rima-Szombot se poroča: Benjamin Kovacs in njegova sinova, ki so kradli leto in dan, so ukradli v neki vasi bogatemu kmetu dva konja in 230 K gotovega denarja. V gozdu pa so se pri delitvi denarja sprli. Sina sta zahtevala od očeta, da se mora denar razdeliti, oče pa ju je tolažil z denarjem, ki ga bodo izkupili za konje. Eden sinov zagrabi očetu denar in mu ga hoče iztrgati, a oče ga ustrelji. Vsled tega vzame drugi sin očetu orožje in ga ustrelji. Preobrne na to vse žepe očetu in bratu, vzame denar, odveže konje in gre z njimi

domov. Kmalu na to so dobili trupla ustreljenih v gozdu in nekaj ur na to je bil tudi morilec prijel

Kako se ozdravi pijanost. Na Norveškem pijance kaznujejo. Kakor hitro torej pijanca zapro, dobi zjutraj in zvečer mal hleb kruha in vina. Kruh se namaka popreje eno uro v lesenem loncu v vinu. Prvi dan poje pijanec v veseljem svojo porcijo, drugi dan mu že ne gre več s tako slastjo, in za osem ali deset dni se mu ta hrana tako pristudi, da je več ne mara. Po končanem takem zdravljenju je pijanec popolnoma zdrav in več mu ne pride na um, da bi še pil.

Razrezano truplo na reki. Iz Madrida poročajo: Te dni so ribiči v Sevili potegnili iz vode nekaj žakljev, ki so pljuli po reki Guadalquivir. Ko so odprli žaklje, zapazili so, da je v njih na kose razrezano moško truplo. Policija je skoro dognala, da so zjutraj cestni pometači videli nekega Miguela Molina, ki je metal neke stvari v reko. Policija je Miguela Molina prijela in Molin je pripoznal strašni umor. Njegova žrtev je bil njegov s v a k 35 letni Kajetan Alvarez, uslužbenec na južnem kolodvoru. Molin je izjavil, da je Alvarez svojo ženo silno mučil, zato ga je umoril. Pri umoru je njegova sestra popolnoma nedolžna. Razbil je Alvarezu s kladivom črepinjo, ko je Alvarez spal. Položil je truplo v velik kovček, — nato je truplo prenesel v svoje stanovanje, kjer je truplo celo noč razkosaval. Ker je imel Alvarez samo eno oko, je Molin iztaknil svoji žrtvi obe očesi, da bi tako napravil žrtev nepoznano. Ušesa in ustnice je truplu odrezal z britvijo. Vse te strašne stvari je Molino pripovedoval prav mirno. Njegovo sestro so tudi zaprli.

Nova bolezen. S Kube javljajo, da se je pokazala tam neka dosedaj nepoznana bolezen, ki je hujša od kuge in neozdravljiva. Bolnik umre v malo urah in smrten boj je grozen. Najprej začne boleti glava ali pa tiščati v trebuhu; nato sledi huda mrzlica. Žila udari do 160krat vsako minuto, telesna temperatura pride na 42 stopinj; mišice se začno krčiti in skozi nos bolnik bruha kri. Bolezen je nalezljiva in pride nenadoma. To bolezen zdravijo s kininom, a dosedaj brezvspešno. Zedinjene države se ne strašijo nobenih stroškov, da rešijo svoje podanike te šibe božje.

Nenavadna stava. V Parizu je umrl agent, ki je vzbujal pozornost na ulici s svojim ponošenim cilindrom. Vzrôk temu je bila neka stava pred 19. leti. Pri nekem ponočnem pretepu ga je ta klobuk obvaroval hude poškodbe. Tedaj je dejal tovarišem: Ne bom se več ločil od svojega rešitelja. Nato je njegov znanec to obljubo vzel za resno in je stavil 2000 fr., da ne bo nosil umazanega cilindra 20 let. Agent je sprejel stavo, oba sta založila pri notarju

po 2000 fr., kateri bi z obrestmi vred pripadli dobitelju. 19 let je nosil agent staro pokrivalo, in že se je bližal čas, ko mu je bilo dobiti stavo, kar ga ugrabi smrt eno leto pred zmago. Delal si je že najlepše načrte, kako si bo kupil z dobljenim denarjem malo hišico na kmetih.

Osem zapovedi za kadilce Brez kazni kadimo, ako uvažujemo sledečih osem zapovedij: 1. Vzemi samo mile cigarete. 2. Kadi samo dobre cigarete. 3. Ne kadi nikoli zadnjo polovico cigarete ali pa konec cigarete. 4. Ako se izbere smodka ali cigaretke, je ne vtikaj nikdar nazaj. 5. Ne sedi v tobakovem dimu. 6. Ne grizi konca cigarete. 7. Imej vedno pri smodkah in pri cigaretah z bombaževino napolnjen vivček. Nikotin se nabere v bombaževini in le malo ga pride v usta. 8. Doma kadi samo „fajfo“ z dolgim vivčkom. — To so najnovejše zapovedi za kadilce, ki naj bi te zapovedi pač uvaževali.

Vojne ladije. Angleška ima 674 vojnih ladij, Francoska 546, Rusija 370, Italija 273, Nemčija 257, Avstrija 117, Švedska-Norveška 116, Holandska 104, Turčija 68, Španija 53, Grška 50, Dansko 44, Portugalsko 36.

Gospodinje, pozor! Velika priljubljenost Kathreinerjeve Kneippove sladne kave, ki se je že leta in leta izborno obnesla povsod, provzročuje vedno nove, manj vredne posnemke. Da se jih obranite in se izognete škodi, zahtevajte vedno le „pristno“ Kathreinerjeve kavo in si pri nakupovanju natanko oglejte vsak zavoj, ali sta na njem slika župnika Kneippa kot varstvena znamka in ime Kathreiner.

Shod dekliških Marijinih družb na Zaplazu se je izvršil dne 14. septembra jako slovesno. Ob pritrkavanju zvonov so od raznih strani prihajale Mar. družbe pojoč litanije in Marijine pesmi. Vkljub temu, da je zjutraj do 5. ure neusmiljeno lilo, se je zbralo vendar-le prav lepo število družbenic iz Šmartna pri Litiji, Sv. Križa, Dol, Št. Ruprta, Mirne, Trebnja in Čateža. Iz župne cerkve se je razvil dolg sprevod, ki se je z zastavami vil moleč in Mariji v čast pojoč proti Zaplaškemu griču. Bil je krasen pogled. Preč. gospod Josip Potokar, beneficijant v Šmartinu pri Litiji je v prelepem cerkvenem govoru razložil in priporočil, kako naj Marijine hčere svojo Mater posnemajo v potrpežljivosti, ponižnosti in čistosti. Petje v cerkvi je oskrbela Marijina družba iz Šmartna pri Litiji pod vodstvom spretnega organista gospoda Lokana. Izrekamo na tem mestu srčno zahvalo voditelju in pevskemu zboru za lepo petje. Bil je dan pravega duhovnega veselja za vse vdeleženke. Ob slovesu so si podale roke: Na svidenje drugo leto pri Mariji Zaplaški!

Velikansko uro hočejo napraviti Amerikanci za svetovno razstavo v St. Louis-u. Ura naj bi imela kovinski okov in bila zadosti velika, da bo omogočeno obiskovalcem iti v hišico ure ter kolesje samo opazovati. Njen premer bo 75 čevljev velik, visoka pa bo 40 čevljev. Vrtilno kolo bo tehtalo eno tona in pero bo dolgo 300 čevljev. Uro bo navila vsak dan ob gotovi uri para.

Čudne ženitve. Znan pariški bogataš se je zopet oženil s svojo ženo, od katere se je ločil pred 30. leti. Po ločitvi se je oženil z drugo, ko pa je ta umrla, se mu je zdelo življenje kot vdovcu neznosno. Poiskal je torej svojo prejšnjo ženo, ker si drugače ni znal pomagati, ter se zopet poročil z njo. Mož se je tedaj trikrat poročil, imel pa je le dve ženi.

Kako prepodimo muhe iz stanovanja. Najbolje sredstvo proti nadležnim muham je sledeče: v sobi, kuhinji i. t. d. zapri okna; vzemi posodo z žerjavico, natresi vanjo bučnega listja, zapri vrata in beži ven, ker bi te sicer bolela glava od dima. Ta dim deloma pomori, deloma prežene muhe. Razne predmete čuvaš pred muhami, ako jih namažeš z lovrovim oljem. Dobra je pa tudi voda, v kateri se je močil nekaj dni česen.

Iz raznih krajev. Od sv. Križa pri Litiji se nam poroča, da je ondotni kapelan Ivan Janc se preselil kot župni upravitelj na Col. Gospod je veliko deloval v cerkvi in zunaj cerkve: ustanovil je mladeniško in dekliško Marijino družbo, tamburaški in pevski zbor, vodil izbornu hranilnico in izobraževalno društvo itd. Da se je težko ločiti od tako delavnega moža, je umevno; tolažbo daje zavest, da je naslednik Evgen Legat ubral iste stopinje. Bog blagoslovi oba gospoda v njunem delovanju in jima bodi plačnik! — Z Vrhnik: Bridka izguba je zadela našo faro in posebno še dekliško Marijino družbo. Njen ustanovitelj in prednik, prečastiti gospod Franc Bernik, kapelan vrhniški, so nas zapustili. Goreče in neutrujeno so pospeševali razvoj družbe, navduševali nas k lepemu čednostnemu življenju in netili v nas ljubezen do Marije. Bili so vzorni duhovnik v vsakem oziru, zato srčno častitamo njihovim novim faranom, da so dobili tako izvrstnega duhovnika. Vam pa prečastiti gospod Bernik kličemo soglasno: Ljubi Bog in Marija naj Vam tisočkrat poplačata vse, kar ste storili v naš blagor. Bog Vas živi še mnoga leta! Hvaležna dekliška Marijina družba. — Boštanj, 13. sept. 1903. Zapustili so nas 11. t. m. preč. g. kapelan Ivan Erjavec. Nekaj nad dve leti so neumorno delovali med nami, ter vso skrb obračali v naš dušni in gmotni blagor. Bili so najboljši vodnik Mar. družbi; osnovali „Čebelico“, ustanovili k. s. izobraževalno društvo, vpeljali vedno češčenje itd. Sploh so si pri-

dobili popolno zaupanje in spoštovanje. Zlasti Marijina družba jim na tem mestu izreka najtoplejo zahvalo. Bodi jim obilni plačnik! — Hvala Bogu, takoj smo dobili zopet prav dobrega g. kapelana, ki so takoj isti dan prihiteli k nam, ter prevzeli težko službo. Blagoslov vsemogočnega, naj spremlja oba gospoda!

Ženske naskočile ječo. V Giladu pri Aradu so ženske naskočile ječo, ker so orožniki zaprli konjederko Muklos. Neka oseba je radi njenih »zdravil« umrla. Ženske so se pa potegnile za konjederko in s kamenjem bombardirale ječo. O ožniki so ustrelili dve ženski, mnogo so jih pa ranili.

Razmerje verstev na svetu. Jesuit p. Kroze je prišel v svojih člankih k sledečim podatkom, ki so v bistvu čisto zanesljivi: Vseh ljudij skupaj na zemlji je 1537 milijonov duš. Od teh 1537 milijonov je bilo 1900. leta 549,017.000 ali 34,7 odstotkov kristijanov, 202,048.000 ali 31 odstotkov mohamedanov in 11,037.000 ali 0,7 odstotkov židov. Skoraj polovica človeštva torej veruje v enega Boga. Katolicizem z 284,506.000 spoznavalci je najbolj razširjena vera na svetu. Skoro polovica kristijanov je katoličanov. P. Kroze je dokazal, da je katoličanov v realnici najmanj 270 milijonov. Število protestantov je 166,627.000 ali 30,35 odstotkov vseh kristijanov, toda protestantje so razcepljeni v neštete sekte, prave protestantske cerkve ni. Mohamedancev je 202,048.000 ali 13,1 odstotkov. Med mnogobožci je največ privržencev Konfucijeve vere s 225 milijoni, Brahma ima 210 milijonov molilcev, Bhudistov je pa le 120 milijonov.

Novi velikanski most, ki bo vezal polutok Krim s suho zemljo, zgrade v kratkem. Morje je ondi široko 2400 metrov. Most bo veljal csem najst milijonov krcn.

Casarstvo Sahara Neki bogataš Lebaudy hoče napraviti v Saharski puščavi mesta in vasi ter jo hoče obdelati. Glavno mesto bi se imenovalo Troja. Koloniste hoče dobiti iz Bretanje in iz Korzike. Obljublja jim dobro plačilo, vrhu tega pa hoče vsakega zavarovati na življenje za 5000 frankov, vsako žensko za 1000 in otroka za 500 frankov. Lebaudy nosi naslov „cesar Sahare“. Dne 15. novembra se imajo izseliti iz Hamburga prvi naseljenci na to novo „cesarstvo.“

Dečke mori v Čikagi nek doslej neznan človek. Dečka zvabi seboj, zveže jih ter jim spusti kri, katero pije. Stariši so v velikih skrbeh in ne puste svojih otrok na cesto. 5000 dolarjev je razpisanih za vjetje morivca.

Za smeh in kratek čas.

Demant.

(Sest. L. Jazbeški.)

a
 a a a
 a a a č č
 č d d e e e e
 e e e f g g g
 g i i i j j k l l l m
 m m n n n n n n o
 o o o o p p r
 r r r r r
 š t u
 v

soglasnik
 reka
 mesto v Italiji
 častnik
 žensko ime
 — — — — —
 grška muza
 vas na Dolenj.
 posoda
 število
 soglasnik

Obelisk.

(Priobč. Fl. Engelsberger.)

a
 a a a
 a a a a a
 c c d d d
 e e e e e
 e f f g g
 i i i i j
 j k k k k
 k l l l l l
 l l m n n
 o o o o o o o
 o p r r r r r s š
 t u v v v v v z z z

Soglasnik, del glave, ptič, rado izgine, moško ime, mesto v Galiciji, kruti kralj, ognjenik, vladar, so-vražnik gozdnih živali, železn. postaja, zatirani narod, mesec.

Črka K

a a a e e f
 i i
 j j
 k k
 k l
 l n
 n o
 o p
 o
 p r r t t ž
 r r r t t ž

Besede naj pomenijo polotok v Ameriki, država v Afriki, gora v Avstriji, del telesa, del suhe zemlje, del obleke, žužkojede.

Stirikot.

Sestavil Fr. Stamol.

g	o	•	e	c
k	•	l	•	r
•	i	l	a	•
I	•	s	•	p
k	o	•	a	č

Rebus.

(Bogdan – dan) +
 (nabor – bor – rod)

Rešitev ugank v zadnji številki.

Besedna uganka.

I.

Sv. Oče Pij X.

II.

Živel Šuklje!

Mreža.

	C		K		S	
C	e	l	o	v	e	c
	l		r		l	
K	o	r	o	t	a	n
	v		t		n	
s	e	l	a	n	k	a
	c		n		a	

Črka E.

T e s a r
 r i
 i i s
 g a d
 l d
 d a
 d
 v i d r a

Rebusa.

1. Triglav je na Gorenjskem.
2. Stanislava.

Prav so jih rešili: Ernest Mazinc v Št. Pavlu pri Preboldu, Jakob Grčar, zidar na Rovih.

Prilagodna številka „DOMOLJUBA“
 izide dné 15. oktobra 1903.

Loterijske srečke.

Liné,	19. septembra	35	22	3	84	70
Trst,	19. septembra	57	82	56	7	90
Dunaj,	16. septembra	51	10	78	83	41
Gradec,	26. septembra	41	50	66	1	25

Tržne cene v Ljubljani

dné 26 septembra

	K	h		K	h
Goveje meso l. v. kg	1	32	Pšenica . . . 100 kg	16	—
Telečje meso . . .	1	40	Ri	13	60
Prasičje . sveže . . .	1	70	Ječmen	13	—
Kotruovo meso . . .	—	90	Oves	12	8
Maslo	2	40	Ajda	18	—
Mast prasičja . . .	1	80	Proso, belo, . . .	16	—
Slanina sveža . . .	1	70	Koruza	16	—
„ prekajena . . .	1	70	Krompir	4	40
Jajce, jedno . . .	—	8	Drva, trda, m ³	7	80
Mleko, liter . . .	—	18	„ mehka, „	1	60
Piščanec	1	20	Seno, 100 kg . . .	6	0
Gelob	—	40	Slama	6	—
Fizol, liter	—	20	Pšenična moka št. 1	28	—
Grah	—	40	Koružna	20	—
Leča	—	24	Ajdova . . . št. 1	35	—

Dober tek 150 1-1
Lahka prebava
Redno čiščenje

so podlage telesnemu zdravju in te si preskrbi vsakdo z redno vporabo „rogaškega tempeljevega vrečca“ (kot primes vinu, konjaku sadnim sokom) ali rogaškega „Styria-vrečca“ (znatno močnejši)

Zimsko blago je došlo v veliki množini in lepih vzorcih, vsled tega slavno občinstvo povabim na nakup.

V zalogi se nahaja lepo in trpežno sukneno blago za moške in ženske, lep perlini parht, najnovejše volnene rute, kocke in ogrinjalko i. t. d.

Stregel bom kakor do sedaj pošteno in zanesljivo dobro, da spoštujem mi izkazano zaupanje. 168 4-1

Toraj na svidenje v moji trgovini

Špitalske ulice števil. 5
R. Miklauc.

Pouk

v krojnem risanju (Schnittzeichnen)
in praktičnem izdelovanju oblek

daje Fani Komar, oblast. konc. učni zavod
171 1 v Ljubljani, Sv. Petra cesta 19.

Modni salon.

Haveloki in klobuki

kakor tudi druga narejena obleka se dobiva najceneje pri

Loreno-u Rebolj-u v Kranju, Glavni trg. 136 8-2

Pomerjene obleke se izgotové na zahtevanje v 24. urah.

Tem potom naznani trgovina

„Pri Škofu“

Ljubljana, Pogačarjev trg (Sadni trg),

da je založena z novim zimskim blagom kakor stof in sukno za moške obleke, volneno in sukneno, za ženske lep perlini parht, pletens (jagerske) srajce in hlače v vseh velikostih za otroke moške in ženske nogavice itd. Posebno omenim veliko zalogo ogrinjalk in volnene rute V zalogi so tudi lepi koci in doma izdelani koltri. Toraj boji vsakemu ta prodajalna za nakup priporočana. 169 4-1

IVAN KORDIK

Ljubljana, Prešernove ulice št. 10-14

priporoča svojo veliko zalogo vsakovrstne

špage

na debelo za preprodajalce po tovarniških cenah. Istotam se sprejme tudi učenec s primerno šolsko izobrazbo. 151 4-3

Kava in čaj

iz prve roke

to je naravnost od pridelovalca, torej popolno jamstvo za naravno, nepopačeno kavo ob najnižjih cenah.

Naša nad 100.000 oralov velika posest na otoku Java se obdeluje jako umno. Naša kava in naš čaj sta zelo blagodišeča in ukusna pa jako izdatna.

Kava Javafior, izvrsten, 4 $\frac{1}{4}$ klg. za gld. 6-65
fin, zelen, 4 $\frac{1}{4}$ klg. za gld. 5-90
Javabrazil, mešanec, 4 $\frac{1}{4}$ klg. za gld. 5-45

Pošilja se zadacano in franko, brez stroškov na vsako pošto. 138 6-3

Cenik brezplačno in franko.

TURK in dr.

veleposesnik na Javi.

Prodaja kave in čaja v lastni upravi.

Trst, via acqueclotto, 38.